

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR — BUYUK SARKARDA VA NOZIK QALB SOHIBI

Qurbonova Iroda

Nizomiy nomidagi O‘zMPU O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Zahiriddin Muhammad Boburning hayoti, siyosiy faoliyati, sarkardalik mahorati hamda adabiy merosi yoritiladi. Xususan, uning Hindistonda Boburiylar imperiyasiga asos solishi, bunyodkorlik ishlari va “Boburnoma” asarining tarixiy-badiiy ahamiyati tahlil etiladi. Bobur shaxsiyati misolida jasorat, vatanparvarlik va ma’naviy yetuklik fazilatlari ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Zahiriddin Muhammad Bobur, Boburiylar imperiyasi, Boburnoma, buyuk sarkarda, o‘zbek adabiyoti, memuar asar, Panipat jangi, temuriylar davri, bunyodkorlik, vatanparvarlik.

Abstract: This article examines the life, political activities, military skills, and literary legacy of Zahiriddin Muhammad Babur. In particular, his founding of the Babur Empire in India

Keywords: Zahiriddin Muhammad Babur, Babur Empire, Baburnama, great commander, Uzbek literature, memoir, Battle of Panipat, Timurid era, creativity, patriotism.

Аннотация: В данной статье рассматриваются жизнь, политическая деятельность, военные навыки и литературное наследие Захириддина Мухаммада Бабура. В частности, изучается вопрос о создании им империи Бабура в Индии.

Ключевые слова: Захириддин Мухаммад Бабура, Империя Бабура, Бабурнама, великий полководец, узбекская литература, мемуары, битва при Панипате, эпоха Тимуридов, творчество, патриотизм.

Zahiriddin Muhammad Bobur o‘zbek davlatchiligi va jahon tarixida yuksak o‘rin egallagan buyuk siymolardan biridir. U nafaqat mohir sarkarda va yirik davlat arbobi, balki iste’dodli shoir, nozik didli adib hamda nodir memuar muallifi sifatida ham tanilgan. Bobur shaxsiyati qilich va qalamni birdek tutgan kamyob tarixiy shaxslardan sanaladi. Bobur 1483-yil 14-fevralda Andijon shahrida tavallud topgan. Yoshligidan murakkab siyosiy kurashlar muhitida voyaga yetdi. Otasi Umarshayx Mirzo vafotidan so‘ng, hali o‘smir bo‘lishiga qaramay, Farg‘ona taxtiga o‘tirdi. Uning hayoti davomida ko‘plab janglar, mag‘lubiyat va g‘alabalar, hijron va sog‘inchlar bo‘ldi. Shunga qaramay, Bobur o‘z irodasi va matonatini yo‘qotmadi.

Boburning eng muhim tarixiy xizmatlaridan biri — Hindistonda Boburiylar imperiyasiga asos solganidir. 1526-yilda Panipat jangida Ibrohim Lodiy ustidan g‘alaba qozonib, yirik saltanat barpo etdi. Ushbu imperiya uch asrdan ortiq vaqt davomida Hindiston tarixida muhim o‘rin tutdi. Bobur bunyodkor hukmdor sifatida bog‘lar, saroylar va ko‘plab obodonchilik ishlarini amalga oshirdi.

Uning ijodiy merosining eng yuksak namunasi — “Boburnoma” asaridir. Bu asar tarixiy voqealar bayoni bilan birga muallifning shaxsiy kechinmalari, tabiat tasvirlari, xalq turmushi va davr muhitini yorqin aks ettiradi. “Boburnoma” nafaqat tarixiy, balki badiiy qiymati bilan ham yuksak baholanadi.

Bobur she’riyatda ham salmoqli iz qoldirgan. Uning g‘azal va ruboiylarida Vatanga muhabbat, hijron, do‘stlik va hayot falsafasi chuqur ifodalangan. Ayniqsa, yurt sog‘inchi aks etgan misralar shoir qalbining naqadar nozik ekanini ko‘rsatadi.

Publitsistik nuqtayi nazardan qaralganda, Bobur siymosi bugungi avlod uchun ibrat maktabidir. U qiyinchiliklardan cho‘chimagan, ilm va ijoddan voz kechmagan, buyuk maqsad sari qat’iyat bilan intilgan. Shu bois uning boy merosi bugun ham yuksak qadrlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Zahiriddin Muhammad Bobur nafaqat yirik davlat arbobi va zabardast sarkarda, balki nozik didli adib sifatida ham tarixda o‘chmas iz qoldirdi. Uning

boy ilmiy-adabiy merosi, xususan “Boburnoma”, bugungi kunda ham muhim tarixiy manba sifatida qadrlanadi. Bobur hayoti va faoliyati yosh avlodni matonatli bo‘lishga, ilm-fan va bunyodkorlikka intilishga undovchi ibrat maktabi bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Zahiriddin Muhammad Bobur — Boburnoma.
2. Bartold V. V. — Turkiston tarixi.
3. Hasanov H. — Bobur va boburiylar davri.
4. Azimjonova S. — Bobur hayoti va ijodi.
5. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi, “Bobur” maqolasi